

Naturvernforbundets høringsuttalelse til Høring av strategisk konsekvensutredning for Sørvest F, Vestavind B og Vestavind F

De tre aktuelle områdene er utredet med sikte på åpning og utlysning av prosjektområder allerede i 2025. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) anbefaler at Sørvest F og Vestavind F åpnes for havvind, men at Vestavind B ikke åpnes før den strategiske konsekvensutredningen for de øvrige 17 områdene er gjennomført. Den strategiske konsekvensutredningen av de øvrige områdene skal leveres innen utgangen av juni 2025.

Naturvernforbundets kommentarer:

- Naturvernforbundet anbefaler at Vestavind F ikke åpnes for vindkraftutbygging, særlig på grunn av de negative konsekvensene dette vil ha for fugl og fugletrekk.
- Naturvernforbundet støtter Miljødirektoratets innspill om at nåværende kunnskapsmangler, samt at det vil foreligge mer data om naturverdiene i området om kort tid, innebærer at regjeringen må følge føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven og vente med å åpne flere områder i Sørvest F og Vestavind F til kunnskapen er på plass.
- Naturvernforbundet stiller seg også bak Miljødirektoratet når de understreker at ved å vente på utredningene for de resterende 17 potensielle havvindområdene, og se de 20 områdene i sammenheng, vil det være enklere å velge ut prosjektområder som har minst mulig negative konsekvenser for naturmangfold. Dette er også nødvendig for å kunne vurdere samlet belastning (nml. § 10) av all planlagt havvindutbygging.
- Med bakgrunn i punktet over støtter vi NVE sitt forslag om å avvente vurderingen av Vestavind B til det også foreligger kunnskap om de andre potensielle områdene som NVE har pekt ut.

Vi minner om at Stortinget 10. juni 2022 vedtok at «utbygging og drift skal gjøres på en måte som sikrer svært lav eller positiv samlet naturpåvirkning over tid», og at «Stortinget ber regjeringen sikre at utbygging og drift av havvindparker og annen fornybar energiproduksjon på norsk sokkel har vesentlig bedre natur- og miljøregnskap enn tidligere energiprojekter i Norge».

Nasjonal handlingsplan for sjøfugl (2025–2035) har fire strategiske mål, hvor mål 4 er å «reducere menneskeskapt dødelighet på sjøfugl».

Sørvest F

Naturvernforbundet støtter Miljødirektoratets faglige anbefalinger, som tilsier at nåværende kunnskapsmangler, samt at vi vet det vil foreligge mer data om området om kort tid, gjør at man etter føre-var-prinsippet bør vente med å åpne Sørvest F for utbygging.

Sørvest F er et areal som inkluderer det allerede åpnete området Sørlige Nordsjø II. Også her skriver NVE om mulige alvorlige konsekvenser for trekkfugler. Millioner av trekkfugler krysser denne delen av Nordsjøen når de reiser mellom sørvestkysten av Norge til og fra Storbritannia og kontinentet. Samtidig er det stor mangel på empiriske data om hvordan trekket arter seg over åpent hav.

Norskerenna brukes dessuten av svartbak (norsk ansvarsart) til næringssøk og området oppsøkes av sjøfugler under trekket og på overvintring. Et større tobisfelt øst for utredningsområdet bidrar til dette, og gyteområdet er utpekt som viktig for sjøfugl. Areal øst i utredningsområdet er særlig sårbart, men det er også grunn til å merke seg usikkerheten i gytefeltets utbredelse.

Vestavind F

NVE skriver om Vestavind F: «(at de) vurderer at konsekvensene for trekkfugl og sjøfugl kan være alvorlige om det bygges ut mye mer havvind i dette området, men her er det vesentlige mangler i kunnskapen». Vestavind F ligger nært land og i trekkleia for store mengder sjøfugler som følger kysten. Dette trekket inkluderer millioner av sjøfugler og andre arter, foregår store deler av året og er allment kjent.

Blant annet er området kjent for å ha et av landets mest intensive trekkbevegelser av smålom, som er en av artene som i størst grad påvirkes negativt av vindkraftverk. I tillegg til flere andre rødlista- og ansvarsarter. Vi viser til høringsuttalelse fra BirdLife Norge.

Vestavind F er vurdert til å ha middels sensitivitet (sårbarhet) for påvirkning på sjøfugl. NINA skriver: «Plassering og nærhet til kysten gjør at område har høyt antall arter og individer. Området benyttes av både pelagiske og kystnære arter, og benyttes til næringssøk av overflatebeitende og dykkende arter.»

Basert på denne kunnskapen mener Naturvernforbundet at andre områder bør vurderes for havvind framfor Vestavind F.

Vestavind B

Vestavind B ligger lenger unna fastland enn Vestavind F. Eksisterende kunnskap og data i kart fra NINA som beskriver hvor sårbare bestandene av 58 fuglearter er, viser at det for

sjøfugl vil være best om anlegg for havvind bygges langt til havs. Jo nærmere land, jo verre.¹

Llikevel er det sannsynlig at arealet vil komme i stor konflikt med de store trekkbevegelsene langs kysten av Norge, selv om vi på generelt grunnlag anser arealet som mindre konfliktfylt enn Vestavind F på grunn av større avstand fra kysten. Intensiteten av trekk (alle arter, inkludert sjøfugler) gjennom året er ikke kartlagt. Slik overvåkning må på plass før videre vurderinger kan gjøres om området kan åpnes eller ikke.

Områdets sensitivitet for påvirkning på sjøfugl er vurdert til middels. Plasseringen nært kysten av Vestland og Møre og Romsdal gjør at området besøkes av et høyt antall fuglearter og individer. Forekomstene er knyttet til store antall fugler som oppholder seg i området til både næringssøk, opphold og gjennomflyvninger, flest om sommeren.

Avsluttende merknader

Sjøfuglene har gått dramatisk tilbake de siste tiårene, noe som har resultert i at flere arter er oppført på nasjonale og internasjonale lister over truede arter. Av våre 54 sjøfuglarter er nå 43 (63 prosent) på rødlista for arter (2021). I perioden 1970–2020 anslås det at antallet norske sjøfuglbestander har hatt en tilbakegang på 80 prosent.

Havvind vil øke presset på havet, som allerede er påvirka av næringsvirksomhet, forurensning og klimaendringer. Bygging av vindkraft beslaglegger areal og kommer ofte i konflikt med leveområder for fugler. Fugler påvirkes av turbiner til havs gjennom både risiko for kollisjoner, tap og endring av leveområdene (inkludert at de unngår områder) og at vindkraftverket oppfattes som en barriere for fugletrekk og bevegelse mellom leveområder. Da er det helt nødvendig med et godt kunnskapsgrunnlag, gode overordnede planer og vurderinger av den samlede belastningen, slik at vi finner områder der naturkonsekvensene fra havvindutbygging er lavest mulig.

Opinionsundersøkelser viser at over 70 prosent av de som er mot landvind i Norge, ville vært mer positive hvis natur ble bedre ivaretatt i utbyggingen. Hvis naturskadene blir store i de første norske havvindprosjektene, risikerer det å ødelegge tilliten til at regjeringen klarer å få til havvindutbygging som ivaretar natur.

Utbygging av havvind uten en vurdering av samlede virkninger og en føre-var-holdning kan få alvorlige miljøkonsekvenser.

¹ Verdisetting av sjøfuglers sensitivitet for havvind i norske kyst- og havområder:
<https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/3094728>